

УДК 377.112.4

М.І. Никитюк
м. Вінниця, Україна

ФОРМУВАННЯ У СТУДЕНТІВ ПОЗИТИВНОГО СТАВЛЕННЯ ДО СЛУЖБИ В ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ

Постановка проблеми. У сучасних умовах модернізації українського суспільства одним із стратегічних завдань є інтеграція виховних сил суспільства з метою всебічного розвитку особистості, становлення її фізичного і морального здоров'я, здатності адаптуватися до динамічних соціокультурних, економічних, політичних умов життя і гідно виконати один із найважливіших обов'язків людини – бути патріотом, готовим до праці та захисту Вітчизни.

Розуміння суспільством різних видів військової небезпеки як соціально-психологічного явища, передбачає вивчення впливів уявлень про свої війська і війська супротивника на результат військового протистояння. У сучасних наукових дослідженнях розглядається значення іміджу збройних сил і уявлення про фізичну підготовку для досягнення результатів у військових конфліктах.

Як свідчить багатовіковий досвід, ставлення суспільства до збройних сил визначає морально-психологічний стан військових, а отже, і боєздатність війська. Сприйняття Збройних Сил, як елемента Української держави, певним чином впливає на стабільність суспільства і настрої людей. А отже, імідж Збройних Сил України, як образ у свідомості, що цілеспрямовано формується, є важливим елементом безпеки України.

Аналіз попередніх досліджень. Педагогічні проблеми готовності студентської молоді до служби в Збройних силах України вивчали В. Івашковський, Г. П'янковський, М. Томчук, В. Ягупов; підготовку юнаків до служби в Збройних силах України у процесі вивчення предмету «Захист Вітчизни» досліджували Г. Єдинак, О. Кириченко, Я. Конотопенко, В. Третяков; розвиток прикладної фізичної підготовки у студентів, здорового способу життя розкрили в наукових працях Б. Ведмеденко, О. Винничук, О. Дубогай, М. Зубалій, Г. Терещук, А. Цьось, Б. Шиян; формування військово-патріотичних якостей студентської молоді висвітлили в своїх працях А. Артюшенко, М. Варій, А. Злотніков, В. Кузьменко, С. Рашидова.

Мета статті. Результати аналізу теоретичних та емпіричних даних свідчать про необхідність розробки комплексної системи підготовки студентської молоді до служби в Збройних Силах України. Сучасний зміст допризовної підготовки вимагає реформування його фізичної складової. Головним напрямом роботи щодо поліпшення якості навчання, перебудови всієї педагогічної діяльності з допризовниками повинна бути переорієнтація характеру військово-патріотичного виховання студентів з формального на дієвий. Недостатня вивченість факторів, що впливають на формування готовності студентів до військової служби, слабка теоретична та методична розробленість системи військово-патріотичного виховання і визначили мету статті «Формування у студентів позитивного ставлення до служби в Збройних Силах України», яка полягає у теоретичному обґрунтуванні та перевірці педагогічної технології формування у студентів позитивного ставлення до служби в Збройних Силах України.

Виклад основного матеріалу. Здобуття Україною державної незалежності та відродження національної самосвідомості висунули на перший план як найважливішу умову суспільно-політичного відродження країни подальший розвиток усіх складових національної освіти, у тому числі й військово-патріотичного виховання молоді. Україна як незалежна держава і суб'єкт міжнародного права, виходить з того, що захист Вітчизни є справою всього народу. Збройні Сили України в сучасних геополітичних умовах повинні бути мобільними, мати сучасну техніку й особистий склад з міцним моральним духом і високою фізичною підготовкою. На жаль, значна частина студентської молоді нині проявляє недостатню громадянсько-патріотичну, фізичну, соціально-психологічну і військово-професійну готовність до захисту Вітчизни [1, с. 176].

Розуміння суспільством різних видів військової небезпеки як соціально-психологічного

явища, передбачає вивчення впливів уявлень про свої війська і війська супротивника на результат військового протистояння. Сучасні наукові дослідження свідчать про значення іміджу збройних сил і уявлення про фізичну підготовку для досягнення результатів у військових конфліктах.

Як свідчить багатовіковий досвід, ставлення суспільства до збройних сил визначає морально-психологічний стан військових, а отже, і боєздатність війська. Сприйняття Збройних Сил, як елемента Української держави, певним чином впливає на стабільність суспільства і настрої людей. А отже, імідж Збройних Сил України, як образ у свідомості, що цілеспрямовано формується, є важливим елементом безпеки України. Стратегічне інформаційно-психологічне протистояння «другого покоління» включає в себе систему глобальних заходів з «управління враженням». Серед іншого, цей вид протистояння спрямований на руйнування у населення супротивника і третіх країн образів державних органів і збройних сил супротивника. З іншого боку ведеться цілеспрямована робота з формування уявлення у населення супротивника про привабливу фізичну й інтелектуальну підготовку військових, яка є недосяжна для супротивника.

Відповідно ставиться і питання про захист власного населення і складу збройних сил від такого впливу з боку супротивника. У збройних силах США, Німеччини, Франції та інших країн створено розгалужену мережу зв'язків з громадськістю, головним завданням якої є формування позитивного ставлення до служби у збройних силах. Більшість розвинених країн, які комплектують збройні сили на контрактній основі, проводять інтенсивну рекламу військової служби, фізичної культури, ефективності якої забезпечується науковими дослідженнями. Таким чином, серед світових держав стає чітким розуміння необхідності позитивного іміджу збройних сил у сучасному військовому протистоянні. Стратегії формування іміджу переважно спрямовані на молодь. Цілком слушно молодь розглядається як резерв для поповнення особового складу збройних сил і, відповідно, як одна з цільових груп для технологій формування позитивного ставлення до служби в збройних силах [3, с. 217].

На сучасному етапі розвитку суспільства на формування у студентів позитивного ставлення до служби в Збройних Силах України активно впливають фактори, які діють на всіх рівнях і напрямках розвитку суспільства і його інститутів. Вони об'єктивно проявляються як причини, що звужують сферу цілеспрямованого формування у студентів позитивного ставлення до служби в Збройних Силах України [2, с. 52]:

- системна криза, що охопила всі сфери функціонування суспільства, яка проявляється в девальвації соціальних цінностей, таких як патріотизм;
- падіння соціального, економічного статусу молоді, що супроводжується посиленням її духовної кризи, відхиленням психічного і фізичного здоров'я від норми;
- антиармійські кампанії, що проводяться багатьма засобами масової інформації, що свідомо підривають довіру до Збройних Сил України;
- невирішеність проблеми статусу осіб, що брали участь у збройних конфліктах XX століття;
- фактична ліквідація початкової військової підготовки в загальноосвітніх закладах, що сприяло падінню авторитета армії в очах майбутніх потенціальних призовників;
- ліквідація ланки структур і їх функцій з патріотичного виховання — громадських об'єднань і організацій у коледжах і інших освітніх закладах, за місцем проживання і підприємствах;
- недостатня фізична підготовка молоді.

Між тим, як свідчить досвід, завдання військово-патріотичного виховання можуть бути розв'язані лише в межах військово-патріотичної діяльності всіх суб'єктів цього процесу — органів державного і військового керівництва, освітніх закладів, громадських об'єднань, студентів та ін.

Військово-патріотичне виховання передбачає формування мілітарної культури, заснованої на єдності загальнолюдських цінностей, національних військових традицій і цивільного, зокрема педагогічного, обґрунтування складових цієї культури: усвідомлення потреби у військовому

захисті нації та життєвих інтересів України; переконання в необхідності постійної готовності до її захисту, почуття відповідальності за безпеку держави [2, с. 53].

У формуванні в студентів позитивного ставлення до військової служби у лавах Збройних Сил України велике значення мають їх емоційні переживання. Формування ж позитивних емоцій у старших підлітків перебуває у прямій залежності від конкретних умов організації навчального процесу, позакласної та позашкільної роботи. За умов умілої, методично правильно організації фізичного навантаження у старших підлітків створюються оптимальні емоційні стани, які позитивно впливають на процес формування патріотичних якостей. Необхідно забезпечувати почуття емоційної задоволеності в процесі позакласної роботи – організації військово-оборонних гуртків, проведення краєзнавчо-туристських походів місцями бойової і трудової слави дідів, воєнізованих ігор, створення в коледжах та інших освітніх закладах музеїв і куточків бойової слави, проведення зустрічей з ветеранами та учасниками Великої Вітчизняної війни.

Найефективнішими засобами формування емоційної сфери старших підлітків у процесі формування позитивного ставлення до військової служби є проведення роботи з ознайомлення студентів з бойовими подвигами, здійсненими українським народом у роки війни, з історією і славними традиціями нашої армії. Нагальною потребою сучасності є реконструкція етнічної моделі патріотичного і його складової – військово-патріотичного виховання; необхідно виявити при цьому засоби фізичної культури і спорту (фізичні вправи, природні та гігієнічні фактори); прослідкувати їх використання в умовах реформування освіти відповідно до потреб і запитів суспільного життя в сучасній Україні. Вирішити ці завдання можливо у зверненні до досвіду етнопедагогіки, яка наразі визначає засади виховної роботи з молоддю: народність, природовідповідність, культуровідповідність, гуманізація, демократизація, етнізація. Культ фізичного самовдосконалення українського козацтва є яскравим національним надбанням та історичним феноменом українського фізичного виховання і має стати основою здорового способу життя у молоді [4, с. 84].

Складовим змістом сучасної фізичної підготовки майбутніх захисників Вітчизни серед студентів у процесі їх допризовної підготовки є тенденція до формування студентами свого «Я» засобами особистісно-зорієнтованої спрямованості на підвищення мотивації до зміцнення власного здоров'я, фізичного самовдосконалення та тіловиховання на основі військово-козацьких традицій українського народу.

Удосконалення педагогічного забезпечення діючих програм з фізичного виховання можливе за рахунок реалізації системи покращення індивідуальної фізичної підготовки особистості. Перспективна орієнтація на опанування вершинами майстерності у військовій справі на основі фізичної підготовленості і слугує головним орієнтиром у військово-патріотичному вихованні молоді. Підготовка до військової праці на основі фізичної підготовки у військово-патріотичному вихованні займає чільне місце, але не єдине і в сучасних умовах покликане розв'язувати завдання більш широкого плану. Вони пов'язані з формуванням громадянськості, патріотизму, почуття любові до Вітчизни і народу, усвідомленням обов'язку перед Батьківщиною, а також готовності і здатності до її захисту та відповідальності за майбутнє країни.

Тому закономірно виділяється зв'язок військово-патріотичного виховання і всіх інших компонентів виховання, а також з навчанням і саморозвитком. Педагогічне забезпечення удосконалення діючих програм фізичного виховання та реалізація актуальних державних проблем щодо зміцнення здоров'я української нації потребують упровадження в сучасний навчально-виховний процес ефективної системи покращення індивідуальної фізичної підготовки студентів на основі надбань козацької педагогіки.

Формування у студентів позитивного ставлення до служби в Збройних Силах України в процесі позакласної роботи з фізичної культури доцільно здійснювати за наступними принципами [5, с. 736]:

Духовно-моральний – усвідомлення особистістю вищих цінностей, ідеалів і орієнтирів, соціально значущих процесів і явищ реального життя, здатність керуватися ними як

визначаючими принципами, позицій у практичній діяльності і поведінці. Воно вміщує розвиток високої культури і освіченості, усвідомлення ідеї, в ім'я якої проявляється готовність до гідного служіння Батьківщині, формування високоморальних, професійно-етичних норм поведінки, відповідальності і колективізму.

Історичний – пізнання наших корінь, усвідомлення неповторності Батьківщини, її долі, причетність до діянь предків, сучасного покоління і історичної відповідальності за те, що відбувається в суспільстві і державі.

Політико-правовий – формування глибокого розуміння конституційного і військового обов'язку, політичних і правових подій і процесів в суспільстві і державі.

Патріотичний – виховання важливих духовно-моральних і культурно-історичних цінностей, що віддзеркалюють специфіку формування і розвитку нашого суспільства і держави, національної самосвідомості.

Виконання вимог цих принципів покликано забезпечити створення системи формування у студентів позитивного ставлення до служби у Збройних Силах, яка дозволяє реалізувати цілі і завдання наступного змісту.

По-перше, сформувати розуміння цінності фізичного здоров'я і досконалості та їх необхідності для військової служби.

По-друге, закласти духовно-моральні основи у молоді, які необхідні для їх підготовки до військової служби.

По-третє, створення такої системи дозволить реалізувати цілеспрямовану політику, продуктивну практику й умови з підготовки молоді до військової служби.

Висновки. Отже, одним із завдань військово-патріотичного виховання є формування у студентів позитивного ставлення до служби в Збройних Силах України. Створення результативного іміджу Збройних Сил України в середовищі молоді дозволить реалізувати розв'язання низки внутрішніх (психологічний захист, почуття впевненості у власних силах, підвищення мотивації до військової служби) і зовнішніх (попередження ухилів від призиву на військову службу, підтримка діяльності армії населенням) проблем українського суспільства. Вивчення сучасного стану патріотичної і фізичної підготовки молоді, виявлення соціально-психологічних особливостей – є умовою ефективної діяльності з формування у студентів позитивного ставлення до служби у Збройних Силах України.

Література:

1. Гончаренко О. С. Військово-патріотичне виховання молоді як акмеолого-педагогічна проблема / О.С. Гончаренко // Гуманізація навчально-виховного процесу: збірник наукових праць / [За заг. ред. проф. В. І. Сипченка]. – Вип. XLVIII. – Слов'янськ: СДПУ, 2009. – с. 176-185.
2. Гончаренко О.С. Аналіз суперечностей формування позитивного іміджу армії в молоді / О.С. Гончаренко // Гуманізація навчально-виховного процесу: збірник наукових праць / [За заг. ред. проф. В. І. Сипченка]. – Вип. LIII. – Ч.І. – Слов'янськ: СДПУ, 2010. – с. 50-54.
3. Гончаренко О. С. Історичний досвід військово-патріотичного виховання молоді і сучасність / О. С. Гончаренко // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка (педагогічні науки) – №12 (199). – Луганськ: Вид-во «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», 2010. – с. 215–223.
4. Мисак Б. Особливості цілісної системи сучасної підготовки молоді до захисту Вітчизни / Б. Мисак // Морально-патріотичне виховання дітей та молоді: етнографічні засади: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Косів-Вишня, 26-28 жовтня 2006 р.) / М-во освіти і науки України, науково-дослідна лабораторія «Гуцульська етнопедагогіка і гуцульщинознавство». — Вишня, 2006. — с. 83-86.
5. Мисак Б. Формування військово-патріотичної готовності молоді до захисту Вітчизни в контексті національно-визвольної ідеї / Б. Мисак // Галичина: Всеукр. наук. і культурно-просвітній краєзнавчий часопис. — Івано-Франківськ, 2009. — № 15/16. — с. 735-738.

У статті на підставі аналізу філософських, психолого-педагогічних, соціальних досліджень розглянуто теоретичні й практичні аспекти проблеми формування у студентів позитивного ставлення до служби в Збройних Силах України.

Ключові слова: виховання, педагогічні умови, фізична культура, позитивне ставлення, педагогічна технологія, студенти, Збройні Сили України.

В статье на основе анализа философских, психолого-педагогических, социальных исследований рассмотрены теоретические и практические аспекты проблемы формирования у студентов позитивного отношения к службе в Вооруженных Силах Украины.

Ключевые слова: воспитание, педагогические условия, физическая культура, позитивное отношение, педагогическая технология, студенты, Вооруженные Силы Украины.

The article on the basis of analysis of philosophical, psychological, pedagogical, social researches there are viewed upon the theoretical and practical aspects of the formation of the positive attitude to the service in the armed forces of Ukraine.

Key words: upbringing, pedagogical conditions, extracurricular work, physical culture, positive attitude, pedagogical technology, the Armed Forces of Ukraine.

УДК 378:33:51:37.032

Л.І. Нічуговська
м. Полтава, Україна

ПРОЕКТУВАННЯ ДИДАКТИЧНОЇ МОДЕЛІ БІЛІНГВІСТИЧНОГО НАВЧАННЯ МАТЕМАТИКИ СТУДЕНТІВ У ЕКОНОМІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Постановка проблеми. Модернізація вітчизняної системи освіти потребує пошуку нових концептуальних підходів до професійної підготовки у ВНЗ майбутніх фахівців та економістів у тому числі.

Ринкові умови, технології, глобалізація, інтернаціоналізація, конкуренція, економічна ефективність — усі ці фактори суттєво впливають на процес радикального оновлення системи освіти на початку нового тисячоліття у всьому світі. Важливим є розуміння, що всі ці фактори взаємопов'язані і впливають на динаміку кожного з них. Зокрема, технології породжують конкуренцію та прискорюють глобалізацію, яка, в свою чергу, стимулює зростання конкуренції. Отже, технології, глобалізація й конкуренція значною мірою формують перспективні тенденції розвитку системи освіти взагалі та європейської зокрема.

Слід зазначити, що провідні навчальні заклади Європи розв'язують пов'язані з цим проблеми різними способами, намагаючись відповісти на вимоги суспільства, що переживає період глобалізації, відповідними навчальними планами й програмами підготовки фахівців. При цьому, як загальна тенденція у Європейському освітньому середовищі відзначається різке зростання пропозиції програм підготовки фахівців з переважно англійською мовою навчання. Активність у цьому процесі спостерігається не лише серед провідних вишів Європи, що є підтвердженням думки міжнародних експертів з проблем освітньої політики, які переконані в тому, що «... традиційні інститути ефективніше розв'язують локальні суспільні завдання, при чому такими способами, які не можуть бути розв'язані «брендовими зарубіжними вузами».

Намагання України стати рівноправним партнером Європейського освітнього простору актуалізує звернення до білінгвістичного навчання студентів ВНЗ, яке є не лише засобом комунікації та інструментом для пізнавальної та майбутньої професійної діяльності, а й виступає як процес формування особистості, відкритої до міжкультурного спілкування та взаємодії з оточуючим світом.

При цьому опанування необхідною англомовною лексикою надає можливості студентам вітчизняних ВНЗ через Інтернет користуватись підручниками, навчальними програмами в режимі «on-line» тощо будь-яких університетів світу і таким чином залучатись до сучасних напрямів знань, пов'язаних із майбутньою професійною діяльністю.

Водночас невідповідність основної маси наших молодих співвітчизників, старших школярів та студентів до самостійного вибору та пошуку інформації в міжнародному інформаційному просторі — найбільш вразлива точка нашої системи освіти. Це ставить нашу